

HINDUIZEM

Hinduizem je najstarejša religija, ki izvira vsaj iz leta 2000 pr. n. š. Hinduizem nastal in se širil v glavnem v Indiji. Na svetu je danes nad 500 milijonov hindujcev.

Nastanek hinduizma

Nastanek hinduizma se povezuje s starodavno kulturo, ki je cvetela v dolini Inda med 3500 in 1500 pr. n. š. V času, ko je v Indijo vdrlo nomadsko pleme, imenovano Arijci, se je ta kultura končala.

Hinduizem se je razvil iz verovanja obeh teh ljudstev. Vse naše vedenje o Arijcih izvira iz zbirke himen, ki se imenujejo Vede. Kar nam je znano o veri ljudstva iz doline Inda, izvira iz najdb v mestih Harappa in Mohendžo-Daro.

Osvoboditev

Osvoboditev iz kroga reinkarnacije in trpljenja se imenuje mokša. Mokša se doseže samo, če se neznanje nadomesti z modrostjo. Tisto kar ljudi odvrta od tega, se imenuje maja. Maja je nagib, da se stvari vidijo narobe. O tem pripoveduje tale zgodba: Neki moški je mislil, da je videl v svoji sobi kačo. Ker je bil preveč prestrašen, si je ni ogledal od blizu, temveč se je hotel hitro rešiti in posvariti druge. Če bi si kačo ogledal, bi bil našel le nenevaren zvitek vrvi. Ko ljudje gledajo svet, jim ne uspe spoznati bistva, ki je skrito v njem. Za mnoge hindujce sta edina resnična stvar brahman in atman. Vse drugo je utvara.

Raznolikost religij

Hinduizem je zelo raznolika religija, razvijala se je dolgo časa in ni imela enega samega utemeljitelja. To raznolikost ponazarja naslednja zgodba:

V Deželi slepih se je pojavila skrivnostna žival. Kralj je poslal svoje dvorjane, da bi jo raziskali. Počakali so, da je zaspala, potem so se je previdno dotaknili. "Kot stena je," je rekel mož, ki se je dotaknil slonovega trupa. "Kot kopje je," je rekel tisti, ki se je dotaknil oklov. "Kot kača" je rekel tisti ki se je dotaknil rilca. "Kot vrv" je povedal tisti ki se je dotaknil repa.

Seveda so vsi slepi opisovali dele iste stvari. Prav tako se lahko včasih zdi, da se različne vrste hinduizma toliko ločijo druga od druge, kot da so nekaj čisto različnega. Vendar pa je za mnoge hindujce pod vso to raznolikostjo ena sama nespremenljiva resničnost. Imenuje se **brahman**.

Številni bogovi

Hinduizem pozna več tisoč bogov. Hindujci verujejo, da se v vseh izraža brahman. Vendar je za mnogo hindujcev samo čaščenje bogov bolj pomembno kot težko razumljiva misel o brahmanu. Ključni položaj zavzemajo boginje, vendar ne le kot žene bogov, temveč zaradi lastne veljave. Pogosto jih imajo za ustvarjalno moč in energijo.

Atman Hinduizem uči, da ima vsak človek dušo, ki se imenuje atman. Mnogi hindujci imajo atman za del brahmana. Za nekatere atman ni del brahmana, atman in brahman sta istovetna - sta eno in isto.

Brahman:

Brahman je popolna, nespremenljiva, končna resničnost, ki po verovanju hindujcev obstaja nad pojavi navadnega sveta. Nekateri hindujci vidijo v brahmanu Boga, drugi brezosebno moč, ki se ne da opisati. Navzočnost brahmana

na svetu je podobna soli v vodi - neviden je, a povsod navzoč

Reinkarnacija

Hindujci verujejo, da živa bitja nimajo le enega življenja, ampak so vpeti v večni krog življenja, smrti in ponovnega rojstva. Ta krožni tok življenja se imenuje samsara. Tujka za ponovno rojstvo je reinkarnacija. Samsaro imajo za utrudljivo ter nesmiselno in hindujci upajo, da se bodo končno tudi osvobodili.

Karma

Sila, ki vrti kolo življenja, se imenuje karma. Nanaša se na dela, ki jih je posameznik opravljal v svojem življenju. Dobro dejanje človeku omogoči boljše ponovno rojstvo, slabemu dejanju pa sledi slabše. Človek se lahko reinkarnira v žival. Potem si bo mnogo težje pridobil modrost, ki je potrebna, da ubeži samsari.

Ustvarjanje in ponovno ustvarjanje

Glavna hindujska bogova sta Višnu in Šiva. Sta dva od treh bogov, ki naj bi bili odgovorni za ustvarjanje, ohranjanje in uničevanje sveta. Ta krog sprememb naj bi se ponavljal v neskončnost. Višnu ohranja, Šiva uničuje, znan pa je tudi kot osvoboditelj, saj omogoča ponovno ustvarjanje. Brahma je stvaritelj in najmanj pomemben od teh treh bogov (ne smemo ga zamenjati z brahmanom).

Višnu

Višnu ima deset utelešenj ali avatarjev. To je deset oblik, v katerih se pojavlja na Zemlji posebno takrat, kadar grozi nesreča. Najpomembnejša avatarja sta sedmi in osmi, Rama in Krišna, ki sta bogova, pomembna zaradi lastne veljave. Deseti in zadnji avatar, Kalki, se še ni pojavil. Pravijo, da se bo Višnu pojavil v tej obliki ob koncu naše dobe, da bi uničil zlo in obnovil red. Včasih gledajo hindujci na utemeljitelje drugih ver kot na Višnujeva utelešenja, kar naj bi bili Buda, Jezus in Mohamed.

Krišna

Krišna je verjetno najbolj priljubljen bog. Številne zgodbe poudarjajo njegovo nagajivo naravo v mladosti, posebno, ko je bil kravji pastir. Krišnova najljubša kravja pastirica se je imenovala Radha. Zgodba o njuni ljubezni je vzor vernikom, kako naj se predajajo svojemu bogu. Po hindujskem verovanju so krave svete in jih človek ne sme ubijati za hrano. Mogoče imajo tak odnos do njih zato, ker so zelo koristne, saj dajejo mleko, maslo in gnoj, ki se uporablja za kurivo.

Ganeša

Ganeša je pomembno vendar manjše božanstvo hinduizma. Je sin Šive in njegove žene Parvati; pogosto se nanj obračajo v začetku kakega novega velikega dejanja; npr. če gredo na potovanje, ker mislijo, da odstranjuje ovire.

Šiva

Šiva, uničevalec in osvoboditelj, je pogosto upodobljen v kipih kot bog plesa (Nataradža). Šiva združuje moške in ženske lastnosti.

Parvati, Durga, Kali

Te tri boginje se povezujejo s Šivo. Parvati je lepa in nežna žena, ki dopolnjuje sočutni del Šivove narave. Durga in še posebno Kali sta divji in mogočni: dopolnjujeta Šivovo bolj uničevalno stran narave. Nedostopna Durga pobija demone z mečem. Kali je znana kot uničevalka zla.

Dolžnost

Hindujci skušajo živeti v skladu z dharmo, moralnim zakonom, ki vodi človekovo življenje. Njegove dolžnosti so določene s položajem posameznika v družbi in njegovim življenjskim obdobjem.

Položaj v družbi

Hindujske svete knjige poznajo štiri družbene skupine, imenovane varne. *Prva skupina*: duhovniki in učitelji, ki se imenujejo brahmani; *druga skupina*: vladarji in vojaki; *tretja*

*skupina: trgovci; četrta skupina: delavci.
Vsaka skupina ima svoja pravila vedenja.*

Štiri življenjska obdobja

Štiri stopnje življenja, ki so opisane v svetih knjigah, so: učno, družinsko, puščavniško in končno obdobje potujočega svetega moža, ki se je osvobodil družinskega življenja in lastnine ter živi samo od beračenja. Zadnje obdobje je usmerjeno le k enemu cilju, iskanju združitve z brahmanom. Ta štiri obdobja so zgled za človekovo življenje, ki pa ni vedno uresničljiv.

Joga

V hinduizmu so štiri glavne vrste joge. Vsakdo si izbere tisto, ki najbolj ustreza njegovi starosti in značaju.

Karma joga je joga dela. Izvajajo jo osebe, ki si prizadevajo za izpolnitev dharme.

Bhakti joga je joga ljubezni. Pomeni popolno predanost v ljubezni in molitvi svojemu bogu.

Džnana joga je joga spoznanja in vključuje učenje.

Radža joga je joga razuma in je najvišja, kraljevska joga.

Vključuje uporabo tehnik duševnega samoobvladovanja in meditacijo.

Templji

Čeprav je v Indiji mnogo templjev, jih hindujci obiskujejo le ob praznikih in slavnostih. Drugače se udeležujejo obredov le po lastni želji. Za hindujce, ki živijo v zahodnih državah, so templji postali pomembnejši, saj se tam sestajajo in skupaj molijo.

Molitev

Molitev poteka v glavnem doma in združuje vso družino.

Središče čaščenja je oltar, kot je prikazan na spodnji sliki.

Vsak posameznik se sam odloča, kateri bog ali boginja je

zanj pomemben, to pa je odvisno od družinskega okolja in kraja odraščanja pa tudi od osebne izbire. Nekateri hindujci uporabljajo podobe bogov, da lažje osredotočijo svoje misli od individualnega boga na brahmana. Na oltarju so predmeti, ki ustrezajo petim čutom: vidu, sluhu, vonju, okusu in tipu. Z njihovo pomočjo naj bi se vernik popolnoma predal molitvi.

Prazniki

Divali se povezuje z boginjo Lakšmi in se praznuje ob hindujskem novem letu novembra. Divali je praznik luči. Svetloba pomeni znanje. Povsod so prižgane svetilke in sveče, ljudje si izmenjujejo darila in voščilnice. Vsakoletno praznovanje dasehra obuja spomin na Ramovo zmago nad Ravano. V plesih in igrah pripovedujejo o pomembnih trenutkih iz življenja Rame in Site. Ob pomladanskem praznovanju holiju slavijo Krišnove norčije, ki jih je zbijal s kravjimi pastiricami. Prirejajo sprevide, prižigajo kresove, posipajo se z barvastim praškom in drug drugega polivajo z vodo.

Svete knjige

Vse knjige, ki bodo tu omenjene, so pisane v sanskrtu, jeziku starodavne Indije. Ker je od tedaj preteklo že veliko časa, nihče ne ve natančno, kdaj so nastale. Vse pa so bile napisane pr. n. š.; pisanje nekaterih je trajalo več stoletij. Preden so bile Vede zapisane, so se stoletja širile z ustnim izročilom. Najstarejša in najsvetejša Veda je Rigveda, ki vsebuje več kot tisoč slavospevov. Upanišade sestojijo iz filozofskih naukov o brahmanu in boju za dosego mokše. Dogodivščine Rame in Site so opisane v Ramajani, to pomeni v zgodbi Ramovega življenja. Mahabharata z več kot 100 000 verzi je verjetno najdaljša pesnitev na svetu.

Pripoveduje zgodbo o dveh vojskujočih se vladarskih družinah. Najbolj znan in priljubljen del te epske pesnitve je Bhagavadgita.

Reka Ganges

Ganges je sveta reka in prav tako še mnogo drugih rek v Indiji. Po upepelitvi trupla pogosto raztresejo pepel po reki, ki je tudi pomemben romarski kraj.

PONOVIMO:

Hinduizem uči da ima boh brahma v sebi tri oblike - Brahmo Stvarnika, Višnuja Ohranjevalca in Šiva Uničevalca. Ampak hindujci s tem ne mislijo na osebnega boga, ki ibi obstajal kot oseba. Hindujci verujejo, da ima vsak predmet v naravi dušo, ki nikdar ne umre, da duša doživlja tako rekoč neskončen krog reinkarnacij da je oblika, v kateri se vrača odvisna od dejanj (karma), da je temu »neskončnemu« krogu mogoče ubežati le tako, da človek zatre use telesne želje in da se bo duša, ko bo to dosegel, združila z vesoljnim duhom.

Hindujci so po večini spoštujejo druge vere. Prepričani so da vse vere vodijo k resnici, čeprav vsi nauki teh ver v nasprotju.